

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Éves előfizetésben díjért.
Hónapos előfizetésben díjért.
Hónapos előfizetésben díjért.
Hónapos előfizetésben díjért.
Hónapos előfizetésben díjért.
Hónapos előfizetésben díjért.
Hónapos előfizetésben díjért.
Hónapos előfizetésben díjért.
Hónapos előfizetésben díjért.
Hónapos előfizetésben díjért.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a szombatnapot kivéve.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső u. 2.
A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.
Előfizetési és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XIII. évfolyam 63. szám.

Nagyvárad

Szombat, 1917 március 17.

A pétervári forradalom.

Letartóztatták a cár minisztereit. Az orosz cár lemondott, a régens: Alexandrovics Mihály nagyherceg. Harcra buzdítják a hadsereget.

Budapest, március 16. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Az alsóházban Bonar Law miniszter bejelentette, hogy az orosz cár lemondott. Alexandrovics Mihály nagyhercegnek felajánlották a régensséget.

(Alexandrovics Mihály veje Nikita montenegrói fejedelemnek s egy hadsereget parancsnoka. A cári udvarnál minden intrikát ő irányított az uralkodó és főleg Stürmer ellen.)

Buchanan elűl.

Stockholmból jelentik: Haparradából érkező hírek szerint Buchanan pétervári angol nagykövet a finnországi Helsingforsba menekült.

Különbéke?

Baseli jelentés arról szól, hogy Stürmer a köztársaságtól féltette Oroszországot, ezért tartotta sürgősnek a békekötést s ebben az irányban gyakorolt befolyást a cárra. Mára részben a hatalma tetőpontján levő Buchanan angol nagykövet a háború érdekében igyekezett minden erejével hatalmat az ingadoró cárra. Ennek a következménye a cár lemondása, a folytonos miniszterváltások és a liberálisok és reakciók szereposzerése. Eddig

a reakciók akarták a háborút, hogy elnyerjék a forradalmi mozgalmakat, most pedig ők követelik a békekötést. Egyébként, írja a Basler Nationalzeitung, Oroszországban semmi sem biztos és lehet, hogy már most folynak a tárgyalások a különbéke érdekében.

Berlini politikai körökben egyáltalán nem kicsinylik a pétervári forradalom jelentőségét. A londoni és párizsi sajtó hat nap óta cenzurázatlan cikkeket közölhetett az orosz helyzetről, ami arra vall, hogy Buchanan nagykövet puccsának eredményében bíznak. A Times és a Temps Protopopov Stürmer ellen sértő támadásokat intéztek, mert a dumát elnémitették s a legmegalázóbb feltevések mellett is békét akartak kötni.

A forradalom vezérei az orosz hadsereghez.

Angol és francia kéz keveri a kártyát.

Budapest, március 16. (Saját tudósítónktól.) A Reuter-ügynökség jelenti Pétervárról: Március 11-én az angol és francia nagykövetek, miután a дума megalakította a teljhatalmu bizottságot, ezzel a bizottsággal megindították a tárgyalásokat.

Rodzianko a дума katonai bizottsága nevében minden frontra, a tengeri és szárazföldi hadsereghez parancsot intézett. Felszólította a csapatokat, hogy maradjanak nyugodtan és folytassák a harcot az ellenséggel szemben. Felhívást intézett a bizottság a munkássághoz is, hogy folytassa munkáját s őrizze meg a rendet, hogy a hadsereg tovább harcolhasson.

Sok ezer politikai foglyot szabadon bocsátottak és katonai bizottság alakult a rend fenntartására a katonaság segítségével.

Fél órával a pétervári forradalom kitörése után csatlakozott Moszkva, később Nisnij-Novogorod és Charkov a mozgalomhoz.

Nincs szó békéről.

Budapest, március 16. (Saját tudósítónktól.) A berlini sajtó a legnagyobb tartózkodással ítéli meg az oroszországi eseményeket. A lapok hangsúlyozzák, hogy nem várható változás, mert a forradalmi kormány nem gondol békére, azonban kétségtelen, hogy mindent, ami Péterváron történik, az entente tetteinek lehet tekinteni. A központi hatalmak szempontjából mindenesetre legbiztosabb, ha továbbra is saját fegyverek erejében bíznak.

Protopopov és Stürmer sorsa.

Stockholmból táviratozzák: A Aftenblad levelezője az oroszországi eseményekről Haparradából jelenti: Tegnap óta a vasúti összeköttetés Tornea és Finnország többi részét közt megszakadt. Az utasok beszéltek, hogy a finnországi vasútvonalakat több helyen felszegtették. Péterváron minden fosházat megnyitottak s Protopopovot és Stürmert a tömeg megölte.

A cár kapitulál. Zendülés Kronstadtban. Cyrill nagyherceg, Alexejev, Brussilow nyilatkozatai.

Budapest, márc. 16. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Igen foatos körülménynek tartják, hogy bár a cár ism. volt Pétervárott, hanem a főhadiszálláson, miáltal az ingadoró jellemű uralkodó elhatározási szabadsága nem állott befolyás alatt, mégis kapitulált a forradalmi bizottságnak. Bizonyos, hogy Oroszország katonai és gazdasági erejére egyáltalán nem közönyös, hogyan zajlanak le a további forradalmi események.

A berlini Ostsee Zeitungnak jelenti Stockholmból: A Kronstadtban levő orosz flottán zendülés tört ki. A kikötő előtt borgenizó hajók egy része háfőn bevonta a lcbogót.

Hágából jelentik: A Nikolajev vasút pétervári pályaudvarán óráni tűz volt, amely rengeteg hadianyagot és élelmiszert epusztított.

Stockholmból jelentik: Cyrill nagyherceg rendelkezésére bocsátotta magát Rettenbörnek. Alexejev vezérkari főnök ki jelentette, hogy aláveti magát a дума felhívásának. Brussilow kijelentette, hogy megtartja kötelességét a cárral és a biradalommal szemben.

Az orosz forradalom kitörése.

Részletek a pétérvári eseményekről. A minisztertanács letartóztatása. Forradalmárok a Téli Palotában. Hol a cári család? Protopopov és Stürmer holttestét szétlépte a tömeg. Az új minisztérium. Német vélemény: a béke jele a forradalom.

Buchanant megölték? Miniszterek letartóztatása.

Habaradából jelentik: Pétérvárról a svéd határra érkezett hírek szerint sir Buchanan pétérvári angol követet megölték. Ha ez igaz, a gyilkosság a régi kormány híveinek műve, akik láb alól el akarták tenni a forradalom előjárnak szolgáló angol követet.

Pétérvárról március 14-éről feladott sürgöny jelenté: Bark és Protopopov minisztereket, Stürmer és Goremjka ex minisztereket a forradalmi bizottság letartóztatta. A forradalmárok megszállták a Téli Palotát. Másfél óra múlva, amint a forradalom kitört, Moszkva csatlakozott a mozgalomhoz.

Cyрил nagyherceg, Alexejev vezérkariltnök és Bruszilov bejelentették behódolásukat. Az első és második kozákozások csatlakoztak a forradalomhoz. Moszkvában nagy örömtüntetések voltak, a moszkvai katonai kormányzó, a parancsnokot, a rendőrség és csendőrség összes tisztjeit letartóztatták.

Meneküljön mindenki!

Zürichből jelentik: A legutóbbi minisztertanácsban Salohokov kereskedelmi miniszter figyelmeztette minisztertársait, hogy az oroszok rendszabályok forradalomra fognak vezetni.

A hadügyminiszter főlényes mosolylyal válaszolta, hogy a pétérvári katonai helyőrség epen elegendő a forradalom leverésére. Az ülése tovább folyt, amikor

Sebeco tábornok berohant az ülésérembe, s elkialtotta magát:

— A forradalom kitört, a helyőrség fellázadt, mindenki meneküljön.

E pillanatban mögötte fegyveres férfiak rohantak be s felmutatva Pétérvár új katonai parancsnokának Engelhardt tábornoknak nyílt parancsát, a minisztereket, köztük a hadügyminisztert, letartóztatták.

A régens.

A régens Alexandrovics Miklós nagy harcegről azt közli, hogy testvéröccsese a cárnak, 1878-ban született s 10 évvel fiatalabb bátyjánál.

Olasz erőlködések.

Keleti harctér. Budapest, március 16. (Hivatalos.) Nincs jelenteni való.

Olasz harctér. Budapest, március 16. (Hivatalos.) Kostanjevica területe tegnap este igen erős ágyutüz alatt állott. Az olaszok erre következő támadását ezen helység előtt visszavertük.

A Karszt szakaszon élénk volt a repülők tevékenysége. A tiroliai arcvonalon messze hordó ellenséges ágyuk lötték Arco és Villa Lagarinát.

Délkeleti harctér. Budapest, március 16. (Hivatalos.) Ochrida és a Presba tó mellett ágyuharc és elszigetelt ellenséges előretörések, amelyeket megghusítottunk.

A forradalom a béke jele.

Berlinből jelentik: A porosz képviselőházban délután ülést tartottak, amelyen Schorlamer Lieser miniszter így szólt:

— Annak a felfogásomnak adok kifejezést, hogy a pétérvári forradalom a

háboru gyors befejezésének örvendetes előjelül mutatkozik.

Hol a cári család?

Pétérvárról jelentik: Senki se tudja, hol van a cári család.

Állítólag Alexandrova cárné és az anyja cárné a japán követségen kerestek védelmet, más verziók szerint a forradalmárok vették oltalmukba. A forradalom rohamosan terjed.

Az új minisztérium.

Pétérvárról jelentik: A birodalmi Duma végrehajtó bizottsága közölte az új minisztérium névsorát:

Elnök: Lwow herceg.

Külügyminiszter: Miljukov, (a kadetpárt vesére).

Igazságügy: Karanski (a volt munkásvezér.)

Közlekedés: Ukrasov.

Kereskedelem: Konovalov.

Közütatás: Masulov.

Hadügy és ideiglenes tengerészeti miniszter: Kutikov.

Földművelés: Singcsav.

Pénzügy: Terescenko.

Birodalmi ellenőr: Kodnev.

Darabokra tépték.

Haberadából jelentik: Stürmer és Protopopov holttestét a fellázadt tömeg darabokra tépte.

A cár nem ellenkezett.

Londoból jelentik: Bonar Law az angol alsóház ezen ülésén, amelyen a cár destronizálását bejelentette, ezeket mondta:

— Igazi megkönnyebbülés reám, hogy a mozgalom elég simán ment végbe, a cár nem ellenkezett s emberben nem volt nagy veszteség. Az új kormány eréllyel fog a hibák kiküszöbölésére fáradozni.

Kis harcok a Nyugaton.

Berlin, március 16. A nagyfőhadiszámítás jelenté:

Nyugati harctér.

Nagyobb harcok esemény nem történt. Az Ancre területen, a Somme két oldalán és az Avre és Oise között előtéri harcok folytak, amelyekből foglyokat szállítottunk be. Arrasnál az Argonokban, a Mass leleti partján a Cismbrest majoránál az apremonti erdőben, valamint a rajna—marnai esatorától északra sikerült támadó csoportjainknak az ellenséges árkokból 4 tisztet, több mint 50 főnyi lagénységet és néhány géppuskát beszállítani.

Keleti harctér.

Ujból kezdődő fagyos időjárás, melyben semmi lényeges nem történt.

A franciák az albániai olaszok felé igyekeznek.

Macedóniai front.

Nagy francia erők egész napon át ismételtén támadták Monasztirtól északnyugatra és északra fekvő állásainkat. Misopolótól nyugatra az ellenség csakély szélességben behatolt legelő fekvő árkuakba, egyébként a heves tehullámokkal bevezetett támadások árkuak örögségének kitűnő magatartásán és tüzéségünk hatásos védőtűzésben megtörték.

Ochrida és Presba tó közt szintén visszavertük a franciák erős tüzésés után indított támadását.

Ludendorff, első főszállásvezető.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 16.

A képviselőház ülésén Szász Károly alelnök bejelentette, hogy Bánffy Miklós gróf kormánybiztos mandátumáról mondott le.

Balogh Jenő dr igazságügyminiszter a lapok kaucióról szóló törvény meghosszabbításáról terjesztett be jelentést.

A miniszterelnöki jelentés tárgyalásánál Cserecz István után Darányi Ignác dr tiltakozik az ellen, hogy a bankok rávessék magukat a földvásárlásra. A gabonának alacsonyosságát emlegeti s a koncentráció mellett foglal állást. Az orosz forradalom intő példa. József nádorra hivatkozik.

Tisza István kissé hosszúra nyulónak találja a vitát, ez a parlament tekintélyének árt.

— Csak a vezérek beszéljenek, és elég.

Apponyi, Andrács, Károlyi gróf tiltakoznak az ellen, hogy vezérek és nem vezérek közt különbséget tegyenek. Ülés vége fél 10 órakor.

* Közhítség, hurut, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer a Farkas féle hurut szelvény. Ára 1:20 kor. Kapható Farkas István „Apollo” drogeriájában Nagy-vásár, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonszerv is kapható.

Keresztény örtüzek.

A Kath. Kör közmívelődési estélyén elmondotta
dr Krüger Aladár.

(Váslat.)

Mélyentisztelt Hölgyeim és Uraim!

A teremtés után az első nap a földön Ádám lelkét betöltötte boldogsággal, ragyogással, fényvel. Este felé különös dolog történt: elbágyadt a nap fénye, eltűntek a távoli hegyek, s lassankint mind több és több tűnt el a ragyogásból, ami Ádám lelkét megával ragadta. Sötétség borult a földre, s Ádám kezdte egyedül érezni magát. Félte. Baglyok, denevérek raja repkedett körülötte. Az éj fogta körül sejtelmes némaságával, valami nyomasztó érzés fektette meg lelkét. Egyedül volt, félt. Egyszerre csillagsfény gyulladt ki az égen, s aztán mind több csillag ragyogott le rá s az elandulót éj betöltte lelkét ragyogással s mintha megannyi szemmel tekintett volna le rá az Ur s Ádám érezte, hogy nincs többé egyedül a sötétségben.

Magyarországnak is volt egy napjában napja: a márciusi nap, melyen a szabadság napja ragyogott le a magyarra. A szabadságtól megittarodva, új életet kezdünk. De akkor egyszerre különös dolog történt. Magyarország életében különös jelek mutatkoztak: eszterháziak támadtak, melyek éjt borították Magyarországra. A hazugság lepiát borították az országba. Baglyok, éji bogarak, kajlafüli denevérek ropkáltak s sivitó, durva hangok hallatszottak. Multunk gyönyörű emlékeit kezdtek elhomályosítani s hazug sötétségbe borították mindazt, ami multunkban ragyogó volt. Ezek az éji hangok azt súgították, hogy a nagy Hunyady közönséges kapasi olygárhoz, Verőcezy, a mi büszkeségünk, közönséges parasztnyuzó. Aztán a sötétség még jobban ránk borult: amit széprek tudtunk, ami mindnyájunkat lelkesített, mindazt sötétségbe korították. A család tisztasága, a házasszeretet, a kötelességtudás, mind homályba borítva jelent meg. Mindazt, amit szentnek hittünk, lerombolni igyekeztek s mi egyedül álltunk a körülvevő sötétségben. Felni kezdünk. Különös hangok hallatszottak, melyek eddig ismeretlenek voltak a magyar fülnek, nemcsak multunkat, hanem jövőnket is el akarják venni, hogy elszakítsanak attól, ami addig házaságunk volt. Ugy éreztük, hogy sötétségben vagyunk. Aztán gyulladt ki az éjben egy-egy mécsvilág. Megalakult egy-egy katolikus lep, egy-egy kath. egyesület, egy-egy család visszatért az elhagyott hithez. Csillagok, örtüzek gyulladtak ki és most úgy éreztük, mintha ahány keresztény család megalkult, amint egy új őrös kigyullt, úgy éreztük, mintha Isten tekintene le ránk bízottan megannyi csillagban, megannyi őrös gyulladna ki, hogy ne érezzük magunkat egyedül a körülvevő sötétségben.

Néhány ilyen őrös mellett kíváncsunk elsárlói. Sok van, sokkal több, semhogy csak úgy röptiben is végignézhesük.

Egyik ilyen: a keresztény kultúra őröse. Kultúra lehet a keresztény, lehet a hit is felekezeti különbség? A pogány kultúra, mondják, mily széppé tette az életet! Nem volt más mint az élet gyönyörűségeinek hirdetése. Miért kell ezt a keresztény eszmével szembevetni? A pogány kultúra szép volt, de csak távolról nézve. Pallas Athéna a tudomány istennéje, csak az látszánk mellette Sokrates a mérleg pohárral. A pantheonban istenekké tették az embert, csak az látszánk mellette a tiszta eszlát, melyől gyermekeket dobáltak le. Hogy még nagyobb legyen az ellentét: az istenné emelt ember és a lehasított gyermek közt. A görög hősök

mellett ott vannak a rabszolgák milliói, akiknek emberi jogaik sincsenek. Ebben a szép, pogány kultúrában Diogenes nappal embert keresett lámpával s nem talált. Ez a kultúra el is jutott a csúdhöz s akkor hiányt érezte még valaminek, s hogy a lelkében látogató őröt kitérte, oltárt emelt száz istene mellé az ismeretlen istennek. Ez a mi istentünk, kinek oltárán nyugszik a keresztény kultúra. Kitértük a pantheonból az istenített embereket, de megmentjük a gyermekeket és a rabszolgákat emberré tettük s létrehoztuk a hősök millióit.

Ma Magyarország termopilel oltárját virja azzal az erővel, amit a keresztény kultúra adott karjainak. Ezzel a keresztény, az igaz kultúrával akarjuk áthátrá minden intézményünket.

Egy másik őrösünk: a keresztény gyermeknevelés. Történetet olvastam egyszer a részegeskedő emberről, aki dorbécolásából bszterve, feleségét akarta elvezni. Egy nap hazatérve, ott találta a kis bóbort az alvó gyermekkel. Magától megdöbbenve a mikor az asszony kérdezte: miért nem verez meg ma is, azt felelte: félek, félbredd a gyermek. A gyermek álma felett a legromlottabb lelkű ember is tisztelettel áll meg. A gyermek Isten adománya s tőlünk függ, hogy gyilkos fegyvert, tolvajkulcsot, vagy hősök kezébe való kardot kovácsoljunk ebből s nemmes érből. Hogy tud a gyermekre ügyelni a modern pogány álkultúra? Az öngyilkos gyermekek saporodása.

A mai társadalom külön bírót rendel a fiataloknak mellé, de egyet nem tud adni: külön szeretetet. A keresztény gyermeknevelés egyedül adja a szeretetet, a gyöngédséget, mely nélkül nincs nevelés. Azt mondjuk, hogy az egyház volt a legjobb nevelő és ezután is annak kell lennie. Az egyház, mely a gyermek Jézus példáját állítja a gyermek elé, ki engedelmes volt szüleinek. Valahányszor kitiltják a vallásoktatást az iskolából, gyermekeket gyilkolnak, mint a pogányok, kik letaszították a gyermeket a szikláról. Örtüzet gyújtunk, lelket mentünk, mikor egy új vallásos iskolát állítunk.

A nőkérdésről akarok még szólni a kultúrával, a gyermekneveléssel kapcsolatban. Ha korunk asszonyairól képet akar alkotni a jövő kor történettudósa, honnan alkotja meg ezt a képet? A divatlapokból csak azt fogja látni, hogy a divat évszaka-kint változott. Ha az irodalom novelláiból akarja megismerni, akkor megismeri a házasságtörés mestereit, az asszonyokat, akiknek mérge a leheletük. Hazug képet adnak a ma asszonyairól a sajtórábók is. A mai irodalomból hiányzik az anya képe.

Szent Ágoston vallomását olvastam legutóbb. Banne van egy Istentől elszakadt lélek tragédiája és aztán egy Istenhez tört lélek himnusza, dithirambja. E könyvből még egy halvány arc emelkedik ki s mindig jobban előtérbe jut, s mikor fia megtalálja Istent, együtt borul le fiával. Szent Monica képe ez, Szent Ágoston anyjára. Egy anya története van megírva ebben a könyvben.

Minden nőnek nem lehet hivatása az anyaság, de az anyaság minden nőnek hivatása.

A modern keresztény nő sokkal vallásosabb mint a modern keresztény férfi. Mert a nő érz, hogy mai méltóságára a keresztény vallás emelte. Érz, hogy a keresztény-

ség érdeme az, hogy rabszolgából loragias tisztelet tárgyává lett.

Sokszor hallunk beszélni az ellentétben női jogokról, de egyszer sem a női kötelességekről. Mi elismerjük a kötelességeket s aztán adjuk a jogot. Nagy kötelességeket rovnunk a nőre, de megadjuk a jogot is, hogy a férfi tiszteletének tárgya legyen.

A kereszténység nem zárja el a nőt a modern élettől, ellenkezéleg, mi állítjuk bele egész lényével, mindentűvé, hogy a mint egy nő miatt vesztették el a paradicsomot, vissza nyerjük azt a nő szeretete, nemes, tiszta lelke által.

Nem lehet foglalkoznom itt a keresztény örtüzek sokaságával: a keresztény sajtóval, a charitatív intézményekkel, a nővédelemmel. Csak még egyet említek: valahányszor egy-egy iskolába beleviszük a keresztény jellegét, nem támadunk, hanem védekezünk. Minden hitvallásos ember érzi küzdelmünk jogosságát.

Egy protestáns lelkészről levelet kaptam. Ezt írja:

„A r. kath. nagygyűlések lefolyásának figyelmes olvasója vagyok s az azokról horott tudósításokból ismerem az Ön nevét. Én igen szeretem azokat, akik ott küzdenek azon a téren, melyet a pesti zs. gyerek „sötét klerikalizmusnak” nevez.

Ma várom az időt és az el fog jönni, ha mikor a mi magyar közeletünk, melyen ott ül az északi vak tudatlanság köde, meg fog tisztulni és a magyar protestánsok is a liberalizmus fojtó, elméjüket, tetterejüket leköti, károsan befolyásoló s helytelen irányba vivő gőzköréből kiszabadulnak. Kell, hogy protestánsok és róm. katolikusok találkozzanak a Golgotha tövében, a kereszt alatt és a kereszt jegyében. „In hoc signo Vinces!”

Valóban úgy lesz: összefog hozni bentünk a fájdalom és egyesíteni fog a diadal.

Valamikor szavazás történt a városházán, s lezavasták a keresztényeket. Kijövet odaszólt egy katolikus vezérférfihez valaki az ellentétből: „Na, most már elmondhatjuk: Keresztények, sirjatok.” És a gúnyos hang s fölémben cseng. Ezembe jut protestáns testvérem levele s azt óhajtom, bárcsak ismerenék egymásra s ismerenék fel a nagy időt. Keresztények sirjatok, de aztán jöjjön a feltámadás! Ne legyen a mi korsunk örökös siránkozása! Keresztények, ne sirjatok — ismerjétek fel az összetartásban rejlt erőt. Keresztények, ne sirjatok — hanem készüljétek a keresztény restauráció munkájára. Keresztények, ne sirjatok — keresztények, sorakozzatok!

90 százalék a városi pótdadó.

Készen van a város 1917. évi költségvetése.

Hosszu, egy hétnél tovább tartó tanácskozás után Nagyvárad város tanácsa befejezte a főszámvevő által az 1917. évre összeállított költségvetés tárgyalását.

A főszámvevő olyan reális költségvetést állított egybe, amelyen a belügyminiszter ismeretes állásfoglalása után nem sok változtatást tehetett a tanács.

Bevette a tanács a városi tisztviselők háborús pótlását is 10—15—20 százalékkal, aminek fedezésére 162000 koronát kihatoltak be.

Végeredményként egy és félmillió korona deficit tűnt ki, aminek fedezésére, az eddigi összesen 45 százalék városi pótdadóval szemben, 90 százalék pótdadót állapítottak meg az 1917. évre, tehát a pótdadó ez évben 45 százalékkal lesz nagyobb, mint eddig.

Három orvos lett öngyilkos.

Szenzációs részleteiben aligha volt gazdagabb bűnpör a versesi katonaszabadtási botránynál, amely még ma is élénk emlékeztetben van a délvárosiakok.

1915 nyarán — mint ismeretes — a hátrarendőrség Versacen nagyszabású katonaszabadtásnak jött a nyomára és a lefolytatott előzetes vizsgálat után a katonaság több orvost letartóztatott.

Kohn Emil dr. versesi orvos a letartóztatás elől öngyilkossággal menekült. A letartóztatott orvosok közül Trebits Sándor dr. a temesvári katonai kórházban felakasztotta magát és mire rátaláltak, halott volt.

Ennek a nagyszabású botránynak, a melynek tárgyalását a temesvári hadosztálybíróóság a közel jövőben fogja megtartani, most már harmadik orvos áldozata is van. Balogh Zsigmond dr. főorvos, a versesi katonai kórház volt parancsnoka, a temesvári katonai fogházban valószínűleg moriummal megmérgezte magát.

Súlyos állapotában bezárást kaptak a helyi kórházba, de megmenteni már nem lehetett Balogh Zsigmond dr. tegnap meghalt.

A Kath. Kör negyedik közművelődési estélye.

Tegnap délután 5 órakor tartotta a Kath. Kör negyedik közművelődési estélyét a Szt. László teremben. Már jóval 5 óra előtt óriási közönség hullámzott a főnyes terembe, a hol megjelentek az egyházi és világi előkelőségek.

Jelen voltak: dr. Karácsonyi János, dr. Lábán Lajos, a Kath. Kör elnöke, dr. Vueskics Gyula, Brém Lőrinc, dr. Némethy Gyula, dr. Mazurek Gyula, dr. Bozók Alajos, dr. Móric Pál, Heiling József, dr. Istvánffy István, Mellan István, Schwartz Géza, Bozók Gyula, Resch Mihály, Gyepes Imre, Bertram Brunó, dr. Papp Károly, Domansk Pál, dr. Patzkó Antal, Kelemen Kálmán, Gálffy Sándor, Vass Lajos, Straub Lajos stb., az egész termét megtöltő nagy és előkelő hölgyközönség, a Kath. Kör és Népszövetség, a keresztény szervezetek ezreinek tagjai, úgy hogy a hatalmas terem zsúfolásig megtelt.

A szép műsor Beethoven híres Mondscheln szonátájával kezdődött, melynek III. tételét Angyal Ilus polg. isk. tanárnő adta elő nemcsak biztos technikával, határozott billentéssel, hanem Beethoven műveinél annyira szükséges mély átérzéssel. Nagy sikere volt: és sokat tapsolták. Búcszó lehet rá egykori tanárnője, Imrik Kornélia.

Ezután Polgár Mariska, a Szilgigeti-színház hájos művésznője szavalt két gyönyörű költeményt. Hátán „Kevlári bucsu”-ját és Sáros Károly „A tündérvilág története”-e költeményét assal az egyéni, kedves és megkapó érzetlenséggel adta elő, mely az ő művészetét olyan érzékessé teszi.

Alig csillapodott a sok taps, az előadó asszonyos lépett dr. Krüger Aladár, akit zúzó tapsmal köszöntöttek.

Dr. Krüger Aladár sokkal közelebb áll a laphoz, hogyszem róla dicsőrséget írni illemben volna. „Keresztény ürtüzek” című beszédét dicsérette az a feszült figyelem és igazán megérett lelkesedés, melyet minden gondolatát fogadták. A beszédet melynek gondolatmenetét tapoznak mára helyre közelítjük, a közönség

viharszen meglátsolta a a szónokot lelkesen ünnepelte.

Gyönyörű szeszám következett most. Ambrózy Irénke a Bleyer zeneiskola jeles tanárnője hegedűn előadta Händel híres „Largo”-ját és utána Schubert örökzép „Ave Mariá”-ját. Az előbbi komoly témájával, az utóbbi pedig ájtatos hangulatával nem tévesztette el a hatást. Különösen a „g”-liron előadott részzel brillírozott. Harmoniumon Vueskics Ottóné urasszony kísérette, a ki az alkalommal sokoldalú muzikalitásának adta fényes tanujelét. Hegedű és harmonium lágy hangja egybeolvadt, úgy, hogy a végén zajos tepsokban fejezte ki ellamérését a közönség a művészilag előadott számért.

Befejezésül az Orsolya zárda tanítónőképző intézetének növendékei előadták Major Gyula „Az est” és Mendelszohn „Mi lenne dalok nélkül”-e. híromenzólamu női karát. Üdítő forrásként hatott a kifűnő női korus Kürti István biztos vezetése és kísérete mellett. Az előbbi lágy, hangulatos témájával, utóbbi friss lendűltű tempójával igen kedvesen hatott. A közönség a bájos leányserenget a szép énekért lelkesen magtapsolta.

A legközelebbi közművelődési estély jövő pénteken lesz megtartva, szép és változatos műsorral. R. M.

A város 2.000.000 koronás deficitje.

A zárszámadás a pénzügyi bizottságban.

Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága tegnap tárgyalta a város zárszámadását, valamint az átirási díj felamelésére és a városi közpénzek elhelyezésére vonatkozó javaslatokat.

Az ülésen Rimler Károly polgármester elnöksége alatt jelen voltak: Juricskay Barua, dr. Thury László, dr. Molnár Imre, Németh István kir. tanácsos, Gábel Jakab, Hegedűs Nádor, Kelen Béla, Schwarz Izidor, Balog Vilmos, Fényes Maudó, Diamandi József, Pásztor Bertalan jegyző.

Juricskay Barua adóügyi tanácsos ismertette a város zárszámadását. Hivatkozott arra, hogy a város tanácsa botartotta a költségvetést a lehetőséghez képest. Befolyt 124.000 K. több bevétel, mint előirányozva volt, de a háborus viszonyok folytán 282.000 koronával több az előirányoztnál a kiadás. A tisztán háborus kiadás 64.000 K. végeredményként a fizetések teljesíthetősége 300.000 koronát kellett a különféle alapoktól kölcsön venni ez idő szerint 1.288.000 koronával tartozik a város a különböző alapoknak, amelyre névben javasolja, hogy azt 10 év alatt, arányosan elosztva fizessék vissza és város. Nagyvárad város vagyona 1915. év végén 25.568.000 K.

Németh István kir. tanácsos meg van győződve, hogy a városi tanács pontosan teljesítette a kiadásokat a bizalommal van a tanács iránt, miért is indítványozza, hogy a költségvetést részletesen ne tárgyalják.

Hegedűs Nádor észrevételeket tesz. A most már 2 millióra rugó deficitet az 10 év alatt fizessék vissza, mert az elviselel len

teher lenne, különösen most, mikor nagy pótdóemelés előtt állunk, hanem tájrák fel a helyzetet a belügyminiszter előtt s kérjük, hogy hosszabb lejáratu kölcsönből fedessék a deficitet. A miniszter látja, hogy már leértünk az eddigi utról s jobb gazdálkodást fejtatunk. A mostani deficit jórészt a háboru okozta, tehát viselje annak terhet a jövő nemzedék is, amint hogy a háborut a jövőt viseljük. Ezután egyes részletekre tér át.

Szűcs Géza főszámvivő elismeri, hogy a deficit visszafizetése 10 év alatt óriási terhet jelent, de azért nem vették hosszabb időre a visszafizetést, mert azt hiszik, hogy nem hagyja jóvá a miniszter.

Rimler Károly rámutatott, hogy a tanács mindég azt akarta, hogy lépésben haladjunk, de a törvényhatóság mindent megszavazott, tekintet nélkül arra, hogy bírja-e a város. Haladtunk, de az adósság gyűlt. Mikor a milliókat felvettük, jó világ volt, de jötték a rossz idők. Majd következtek a kiadások, de a bevételek ezekkel nem voltak arányban. Ezt tudja a miniszter is a azt mondja, miért nem akadályozta ezt meg a tanács. A költségvetésnél pedig mindég leverték a tanácsot. Kérdés, hogy a miniszter engedélyezi-e a hosszú lejáratu kölcsönt. Le kell nyolni a kassza labdacot, más kitérés nincs. Más városok is ebben a helyzetben vannak. Legreálisabb bevételeink elmaradtak, vagy nagyon estek; elmaradtak a nagy vásárok s ezek révén a nagy vámbevételek stb.

Gábel Jakab most elfogadja a zárszámadást, de nézetét majd máskor fejt ki.

Fényes Maudó kifogásolja, hogy az itt fiókot nyitott fővárosi bankok, amelyek kármentik a helyi pénzügyintézeteket, nem itt lakó igazgatók tantime jeli után Nagyváradon nem fizetnek adót. Nagyvárad ezzel meg van rövidítve.

Schwarz Izidor és Juricskay Barua felvilágosítják, hogy ezt a törvény írja így elő.

A zárszámadást általánosságban és részleteiben elfogadták.

Ezután Juricskay Barua tanácsnok javaslatot terjesztett elő, hogy a városi ingatlan átirási illetéket a jelenlegi 1 százalékról 2 százalékra emeljék fel s a szabályrendelet ehhez képest módosítsák.

Hegedűs Nádor indítványozza, hogy fokozatokat állítsanak fel az átirási-illetéknél és pedig az úras telkek és a bespíteti területek, a kielházak és az örökösödés után való bírtokváltás szerint. Az úras telkek-nél látjuk a legnagyobb spekulációt.

Rimler Károly nem tudja megállapítani, hogy hol van a legnagyobb spekuláció. Budapesten most emelték 5 százalékra az átirási díjat. Az osztályozásra rábűnk majd ezután, most pillanatnyi segélyről van szó, hogy minél kevesebb közhöltsé kelljen emelni s a költségvetés sürgős.

Az átirási díj 2 százalékra emelését elfogadták, Hegedűs Nádor indítványát tanulmányozzák.

Végül a városi közpénzek elhelyezése feletti határozott a szakbizottság. Javasolja a költségvetésnek, hogy a városi közpénzeket a következő helybeli pénzügyintézetekben helyer-

zék el: Nagyváradi Takarékpénztár, Egyesült Bihar-megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár, Bihar-megyei Takarékpénztár, Gardasági és Iparbank, László és Jelzálogbank, Polgári Takarékpénztár, Nagyváradi Hitelbank, Általános Takarékpénztár, Nagyváradi Agrár Takarékpénztár, Ipartestületi Hitelszövetkezet, Kereskedelmi és Forgalmi bank.

A burgonyatermesztés fontossága

Írta: K. Ruffy Pál.

A kenyértermények után alig van a szegényebb népségi körök számára nagyobb befolyást gyakorló növényünk a burgonya. Nem a tekintet az, hogy a legmódszerűbb talajviszonyok mellett is tőrhető termés ad, csak csodálkozni lehet azon, hogy Bihar-megyében, kedvező talajviszonyok mellett, krumplifajta szorult.

Még a háború előtt történt, hogy egy miniszter egy füstösmelegre kérésként állított fel a választ adta, hogy "ha nem találunk, egyenként krumplit". Ma? A krumpli is udvarló lett! A miasp, tehát a háború legizébb napjaiban, azt olvastam, hogy az angolok közelsége rosszul áll, mert fogytán a krumplijuk. A krumplifajta helyeken nálunk egész harok folynak a helyi előségeket; szegény családok egyenként boldog, ha kosarába krumplit eszékényeit a krumplifajta, mert a többi közt ez a legelősebb elad. Addig, amíg krumpli van, éhségtől nem kell tartani, mert olyan élelmiszerek, amely a kenyéret pótolja, a burgonyán kívül nincs.

A múlt évben az egész világ salátát termesztett a mire a salátaszedés ideje elérkezett, mindenki salátát kínált a szükséges talajviszonyok mellett. A krumpli talajviszonyokból baj semmiestre sem, csak haszon állhat elő, mert ha nagy a krumplitermesztés, kevesebb kenyértermény fogy el, több gabonát exportálhatunk.

Ma aztán minden spájzba jut a burgonyából a még marad földeslegünk, feldolgozhatjuk liszté, keményítévé, szeszé s végső esetben állati tápanyagként szolgáltathat. Bihar-megye a gyenge talaján a burgonya jól terem a mezem megköveteléseit az állítást, hogy Bihar-nak kellene ellátnia az egész Békés megyét (ahol a krumpli nem jól d'szik) burgonyával, mint a homokos Szabolcs ellátja a félországot. Ha az utolsó 4 évben termelt tem Biharban krumplit s termésünk 1200 négyzethektáronként a következők voltak:

1918 ban	106 q
1914 ben	105 q
1915 ban	60 q
1916 ban	56 q

Tehát azt a tanácsot adom, hogy a nélkülözhetetlen zöldség a káposzta, kel, saláta, hagyma (es is igen fontos élelmiszer) paradicsom, paprika termelésével párhuzamban a terület nagyobb felébe jusson a burgonya és pedig ismét a kétféle fajta: korai rózsakrumpli s egy késői, mondjuk prof. Wailmann féle. Azért kell a kétféle fajtát termelni, hogy már júliusban legyen friss burgonyánk s azért később is, mert a késői fajták (tekintve a hosszabb vegetációt) mindig nagyobb termést adnak. A múlt évben, amikor az időjárás nagyon mostoha volt a krumplitermesztésre, a korai fajok rosszul sikerültek. Nálam a korai "Bohna" 264 q át, a korai rózsá 288 q át adott magyar holdanként, a késői Wailmann féle, dacára a mostoha viszonyoknak, 60 q termést adott.

Azok részére, akik városi kertészkedésben akarnak krumplit termelni, a krumplitermesztésre vonatkozólag röviden a következő termelési utasítást adhatom. A krumpli először ősszel a földet s április elején a krumplit egymástól 26 széles sorokba, lehetőleg sekélyen, a sorban egy-

mástól 10-12 nyire állítsuk el, (mindent 10-12-re egy köcsőnagyr krumplit) Mielőtt a burgonya bejött a sora látszik sárboljuk meg a sorközét, hogy a gyomok elpusztuljanak. Ha a burgonya mind kiért, a sorközét töltjük fel a töltési munkát a gyomirtás szempontjából megjelölhetjük többször. A palántákat magát elegendő keskeny kapával egyszer megkapálni a palánta közt a gyomot kiirtani. Ennek a kapálásnak sekélynek kell lenni, hogy a burgonya gyökereit, (a melyen a gumók fejlődnek) megne sértsük. Az a fő, hogy a fersőágok bekövetkeztéig a burgonya föld be legyen művelve s a föld a növény által be legyen árnyékolva, mert így a földje kinem szárad s a burgonya gumók fejlődése a nyirkos talajban szépen haladhat.

Julius végén, augusztus elején a korai félések 6-8 hét használatok s augusztus végén is is szedhető. A késői fajták szeptember végén, amikor a krumpli héja már nehezebben húzódik, szintén szedhető és szellős pincében vékonyan elrakhatók.

Ha pedig kényesre van vagyunk vastagon öszerezni, a rakást több ízben felapátal az kell forgatnunk. A ki jól műveli a földjét s micsod árnyékos helyen a krumpliföldje 100 szegységtől területen 8 q termést érhet el, a mi egy család évi szükségletét bőven fődől. Számítások okát megjelöltem, hogy ősszel egy 100 literes zsákban 60-64 kg. krumpli fér el.

8 q krumpli értéke ma 176 korona s a ki termeli, az nyugodtan csinálhatja az állapot, mert nem kell krumpli jegyért futkorni. A mi pedig a művelést illeti, 100 négyzethektár földet eupa sportból megművelhet egy ur család is nem kell hozzá csak egykíső faterat s ha feltörök a kisaszonykák keze a munkában, fegják be az udvarlókat: biztosíthatom, hogy ezek a legelősebb s a legjobb napszámosok lesznek.

Autonomiánk.

A háború örvénylik, nem tudjuk, mi marad meg a régiből s mit sodor le a mélységekbe, úgy, hogy soha sem kerül többé szemünk elé. Mentük meg azt, ami megmenthető. Ez most a jelszó.

Mentük meg katolikus önállóságunkat, a rendelkezési jogot, azt, hogy a magunk lábán járassunk s ne a más mankóján, amelyről nem tudjuk, hogy melyik pártban rántják ki a hónunk alól.

Nem hisszük, hogy a mostani kormány életében kemolyan szó lehetne a katolikusok autonómiájáról, azonban a jövő hozhat még szerencsés fordulatot.

Most csak az érdekes, hogy a vezetők hogyan képesek a katolikus autonómiát.

Igy:

1. A tanító Egyház tekintélyét és szabadságát sértetlenül meg kell őrizni; az egyház hierarchikus szervezetét bántani nem lehet és nem szabad.

2. Maradjon sértetlen a király legfőbb kegyuri joga. Ezen jogait a király eddig a felelős miniszterium után gyakorolta. Kérni fogják a királyt, hogy ezen jogainak gyakorlását a miniszterium helyett az autonómia testületekre bízta.

3. Katolikus hitközségeket kell szervezni. R. néven kell a jogviszonyokat a kegyurakkal s a kegyuri jogokat gyakorló törvényhatóságokkal.

4. A kath. alapítványokat ne az állam, hanem a katolikus férfiakból álló testület kezelje.

5. A püspöki és szerzetesi vagyonok felügyeletét addig az állam gyakorolta. Ez a felügyeleti jog ezantul szintén a kath. önkormányzat joga legyen.

6. A kisebb egyházi javadalmakat s

minden egyházi jellegű alapítványokat a helyi egyházi tanács ellenőrizze, amiről a püspöknek tartozik felelősséggel.

7. Az autonómia ügyeiben fel az ősz esee kath. iskolákra. Építsenek új kath. iskolákat s fejlesszék a meglévőket. Biztosítsák a kath. nevelés összes feltételeit, az iskolák mellé internátusokat állítsanak fel. Az államsegélyeket vegyék igénybe a kath. intézetek is úgy, mint ahogyan azt a törvény megengedi.

8. Állítsanak fel kath. egyetemeket és akadémiákat. Gyűjtsenek kath. tanulmányi alapokat, hogy ifjaink képeshessék magukat.

9. Fel kell karolni a kath. sajtót, valamint a kath. jótékonyági egyesületeket.

10. Fel kell ügyelni az egyházművészeire és egyházi régiségekre, ezeket megőrzésük érdekében meg kell védeni.

HIREK

* A Katolikus Kör közgyűlése.

A nagyváradi Katolikus Kör 1917 március 18-án délelőtt 11 órakor az egyesület Szent László termében tartja évi rendes közgyűlést.

A közgyűlés tárgyszorozata:

1. Előzői maguyító.
2. Titkári jelentés az egyesület 1916. évi működéséről.
3. Az 1917. évi számadatok megvizsgálása céljából számvizsgálók kiküldése.
4. Az 1916. évi megvizsgált számadatok jóváhagyása s a fölmentvény tárgyában határozat hozatala.
5. Az 1917. évi költségelőirányzat megállapítása.
6. Az igazgató-választmány egyik tagjának 1917. évre megválasztása.

* A király köszönete.

Boldogomlékü nagy királyunk: I. Ferenc József elhunyt alkalmából Nagyváradi város törvényhatósága részvételt fejezte ki a magyar nemzet nagy vesztesége felett a trón számolyánál. A város részvétését gróf Tisza István a következő leiratban tudatja a városi királyi Felsőge köszönetét:

Nagyságos Rimler Károly polgármester urnak

Nagyváradi.

„O császári és apostoli királyi Felsőge a Nagyváradi város közönsége részéről őcs és ap. kir. Felsőge, I. Ferenc József elhunyt alkalmából nyilvánított részvételt legmagasabb köszönetét legkegyelmesebben nyilvánítani méltóztatott.

Budapest, 1917 febr. 27.

Tisza,

m. kir. miniszterelnök.

* A Kath. Növendő Egyesület

hétfőn délután 5 órakor a Kath. Kör választmányi termében teadélutánat rendez, melyen Szontagh Gusztávné rendkívül érdekes felolvasást fog tartani a „Leánynevelés”ről. A háziasszonyi teendőket szívesek voltak elvállalni: özv. Gruwald Henrikné, dr. Szunyogh Pálné, Haltenberger Vilmosné. A havi statisztika felolvasása után kiprovált hadi főzörceppek kerülnek kiosztásra, azonkívül szociális könyvek választhatók az egyesületi könyvtárból. Beléptidij és tea 60 fillér, a tiszta jövedelem anyja és eszesm-

védelem céljaira lesz fordítva. Az egyesület kéri, hogy a tagok minál nagyobb számban megjelenjenek szilveszterkor. Vendégeket is hozhatnak a tagok. Külön meghívót nem küldenek.

* **A szintársulat újjászervezése.** Erdélyi Miklós szinbiztosító nagy buszgalommal folytatja a szintársulat újjászervezésére vonatkozó tárgyalásait, miután a szinügyi bizottság tagjainak véleményét meghallgatta. Pár nap múlva megjelenik a szinház hirdető tábláján a szinbiztosító értekezése a társulat tagjaihoz, hogy akiknek szerződését 24 óra alatt nem újította meg, annak szerződése megszűnt. Ilyen tag azonban kevés lesz, mert nem nagyon kapható valamirevaló színész vagy színésznő a csak tisztán véletlenszerű, hogy valaki szerződés nélkül marad. A szinház helyére abban a szezonban a régiék maradnak. A jövő szezonban azonban változás áll be.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyváradi város jogügyi szinbizottsága hét főn, március hó 19-ik napján, délután 4 órakor, a városbányán ülést tart. A tárgyszorok a következők: 1. Moskovics Adolf és fia károsítási ügye. A városi vasút károsítási ügye. 3. Sonnenfeld Adolf vállalkozó áramelési kérvénye.

* **Egyházi zene.** Ma reggel 7 órakor az elcsai plébánia templomban szentmisze lesz, mely alatt Offertoriumra Kövér Illy urleány előlélt Luzzi híres Ave Mariáját. Orgonán Resch Mihály sz. o. karnagy kíséri. A szentmisze a kongregációk is részt vesznek.

* **A Szilgigeti-Társaság estéje.** Arany János százéves születésének emlékeretét holnap, vasárnap este üli meg a Szilgigeti-Társaság. Mint már jeleztük, az ünnepségnek két vendége lesz: Kosztolányi Dezso és Lovassy Andor, hivölők a szintársulat művészeinek: Kovács Mártának, Gazdy Aranyának szereplése is különös vonzerőt ad a műsornak, melynek során Arany János megzenésített balladái adják elő Váradi Aladár zongorakíséretével. Éjszakai a nagyváradi művészi estére a Hegedűs Hírlapjrodában kaphatók.

* **A Katholikus Kőr közgyűlésének előkészítése.** A nagyváradi Katholikus Kőr választmánya tegnap este ülést tartott. Jelen voltak: dr. Lábán Lajos előléte alatt: dr. Karácsonyi János, dr. Vucskics Gyula, Slet Traján, Brém Lőrinc, Száhlóczy Károly, Imrik S. Zoltán, Tóth Imre, Stark Gyula, Szarill Ferenc, Resch Mihály, dr. Imrik Gusztáv, Krüger Sándor, Stöger Bertalan. Az ülésen a Kőr vasárnap, március 18-án tartandó közgyűlésére kiadott tárgysabot készítették elő.

* **Temetés.** Nagy részvét kísérté sorszába tegnap óv. Csányi Istvánné szül. Korda Mária. Temetésén megjelentek a nagykiterjedésű család tagjai és az elhunyt urasszony számos tisztelője. Ott voltak: Brém Lőrinc, dr. Hoványi Gyula, Meyer

Antal, Balogh Kálmán, Nagy Márton, dr. Krüger Aladár, Altóder Endre, Csepő Zoltán, Sztachó Szóvár, Kovács József, dr. Papp Károly, Szokoly Elemér, Somogyi Géza, dr. Poyvár Sándor, Stark Gyula, Kelepecz Dezso, Zilahy Gyula, Korda Andor. A temetési szertartást Imrik S. Zoltán végezte segédlettel. A gyászszertartás után az érekezősében nyugvó halottat feltették a nagy fogatú halottkocsira a elől a koszorukat vivő hintóval a nagy gyászoló kísérettel megindult a menet az elcsai temetőbe, ahol az elhunytat a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra.

Koszorúk a következők: Drága halottjukaok — Gyermekel és unokái. A jó Mari néni — Irén és Gyula. Szeretett nagynénjük — Mariska, Manci és gyermekeik. Felejthetetlen sógorok és Mari néni — Jenő és Gitta. Drága jó Mari néni — Andor és családja. Ósini szeretettel — Margit és Gábor. Felejthetetlen jó néni — Jász család. Szeretett nagynénjük — Erzsike és Rezső. — A díszes temetést Veislovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalkozója nagy pontossággal rendezte.

* **„Korona szappan-per“** Nem kell szappan, sem szóda, sem mosópor. Hőfértre mos, a ruhának nem árt, minden csomagon a törvényes törvényi tenusitvány. Egy félkilós dohoz ára 25 kgr. ruhára 1 korona. Egyedüli főérték: Farkas István „Apolló drogeria“ Nagyváradi. Telefon 13-02.

* **Pelcsakátró NŐKÉREK** díszes szappan. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

* **Gyönyörű rózsák** az a nő legzebb dísz. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megkezdhetetlen Y-PO krém és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltűnnek a ráncok, szeplők, miteserek, májfoltok, pattanások és bőr vörössége. Kapható: Farkas István „Apolló“ drogeriájában Nagyváradi, Rákóczi-ut. 7/B. Rimanóczy-palota.

* **Buterózott szobák** rövidebb hosszabb időre a Zöldfa-épületben kiadó. Felvilágosítással szolgál a szobakezelő. (Zöldfa-épület.)

SZINHÁZ

Heti műsora

Szombaton délután: Nap és Hold.
Szombaton este: Liliomfy. (Szilgigeti emléktűnnap.)
Vasárnap délután: Szép asszony.
Vasárnap este: Drótotót.

Három egyfelvonásos.

— Helyi szerzők bemutatkozása. —

A tegnapi est keretében négy nagyváradi fiatal szerző mutatkozott be a Szilgigeti szinház színpadán. Előre kijelentjük,

hogy úgy a túlsó sikerrel, mint az első színypróbálgatás értékével mind a négyen meg lehetnek elégedve. Míndsniküknek van mondanivalója, mindenik komoly törekvéssel és tehetségről tett bizonyítást, amit a közönség egyhangúlag elismert.

Mielőtt külön is foglalkoznánk az egyes drámolettekkel, egy közös hibára kell a szerzők figyelmét felhívni. Nem annyira kifogás, mint inkább tanács a jövőre, hiszen ebbe a hibába majdnem minden kezdő színpadi író beleesik. Nem érik még az a mesterséget, hogy kevesebb szóval többet lehet mondani. Seholsem áll az annyira, mint éppen a színpadon, ahol a közönség figyelmét állandóan le kell kötni, különben a legszebb gondolatok is elvesznek.

Az első egyfelvonásosnak a címe: Hóltsz, szerzője Kálmán Andor. Drámoletteje inkább novella, hangulatos ügyes dolog, rövidbb lélekzetű; a dialóg sránylag tömör, csak azt éreztük, hogy színpadra több szemlekményt kellene vinni. De figyelmen van megírva és Polgár Mariska és Tóth Elek játéka külsőben is hatást ért el.

A második: operett volt, az Igazi férfi címmel. A szöveget Matolay Károly írta, zenéjét Fornét Hugó szerezte. A szövegben nagyon sok humor és jó ötlet csillan meg, atárhányszor zajos derűtség fakadt egy egy jóízű tréfa nyomán a nézőtől. Zenéje dallamos, ügyes, jól hangszerezve. Telén mint operett zene ellen az a hibás emelhető, hogy több zeneszám nehezen szemelhető; zenészi előadásban azonban mind jó. A mese ügyes bohóság, igazi operett (ma, érdemes volt feldolgozni. Szigati, Sz. Zsigmond Anna, Bihari Sándor, Vigh Manci, Perényi és T. Pogány Janka az előadás sikerét is biztosították. A sikeres táncszámokat a közönség többször megújraza.

Befejezésül Hilt László, a világszerte többszörösen kitüntetett jeles honvédtiszt A fronton című színjátéka következett. Hilt László harterőri novelláit a közönség ismeri a Tiszántúli hársájról. Igazi drámai hangulat felelti valamennyit. A színpadra viszont lírát vitt: drámoletteje ugyszólván csak István főhadnagy visiója és monológja. A fronton kiadó férfi gondolatvilágába enged a szerző egy bepillantást és az a gondolat kapja meg őt, hogy a távolléthez az író hováik közül csak egy ragaszkodik mindenkor egész lelkével: az édes anya. És az egérnek a központja éppen ari és a gondolat igazán értékes, ezzel érdemes lett volna a darabot még jobban átlatni, ezt kapcsolni bele a különben hangulatos akkordba is. A darab másik előnye: fejlett dikciója, lendületes stílus. A kísérő akkordú zenét a szerző azazadának szakasza parancsnoka, Müller Béla zászlós írta.

A közönség mindhárom drámolettelet komolyan fogadta és a négy szerző többször a lámpák elé hívta. Biztató lére

MAYER ÖDÖN és Tsa.

villamos- és gázerőre berendezett ékszer ipartelepe

Nagyváradi, Szinház-utca 4. szám alatt

Elfogad egyházi folszerelések tűz és galván aranyozását és ezüstözését. Készít drágaköves ékszereket, elfogad átalakításokat és javításokat.

!! Aranyat legmagasabb napi árban veszünk !!

tel vesztük darabjaikat és várjuk tehetségük fejlődését.

Szigligeti Ede emléke.

A színház diszeloádása.

Szigligeti Ede emlékének szentelt a nagyváradi színház a mai estét, amelynek keretében Szigligeti Ede egyik örökéletű énekes vigjátékát: Lillomfi hozsák színe.

Az ünnepi előadások, amelyet Szigligeti Ede házának sátorjai a halhatatlan író emlékének áldoznak, dr. Krüger Aladár, a Szigligeti Társaság alelnöke mond konferánst.

Szigligeti Ede énekes vigjátékának előadásában: Gazdy Aranka, Vigh Manó, Szabani Margit, Sik Rezső, Tompa Béla, Rákoai Ferenc, Szigeti János, Tarnai Béla, Bihary Sándor és Dózsa István lépnek fel.

Nagyváradi intelligens közönsége, amely mindenkor a legnagyobb érdeklődéssel fordul mindazon művészi vállalkozások felé, amelyek Szigligeti Ede emlékének vannak szentelve, a színház vasárnap esti ünnepi előadásának a szűfolt hívat biztosít.

A három helyi szerző pénteken este oly freudikus hatással bemutatott darabjait a színház legközelebb hétfőn este adja elő újból. Hűf László A fronton... című drámai költeménye, Kálmán Andor Hó lesz című hangulata, Fornét és Matolay Az igazi férfi című operettjének hétfői előadására a színház jegypénztára már ma szombaton reggel megkezdte a jegyek árúítását.

KÖZGAZDASÁG

Vásári árjegyzék:

	Árak	Forgalom
Tiszta busa	K 41.50	mm.
Rozs	" 33.50	"
Árpa	" 33.—	"
Zab	" 40.—	"
Tengeri	" 30.—	"
Burgonya	" 26.—	"
Borsó	" 1.40	"
Lencse	" 1.40	"
Bab	" —.76	"
Köleskása	" 2.00	"

Liszt.

	Árak	Forgalom
Láng	K 1.06	
Zsemle	" —.70	
Fehér kenyér	" —.54	
Barna kenyér	" —.50	

Takarmányféle.

Széna fuvarral 100 kg. ként	K 56—60—
Szalma	" 8—10—
Alom szalma fuvarral 100 kgként	" 6—8—
Levegőszalma	" —.—
Lucerna v. lóhere	" 60—80—

Tüzifa.

Bükk fakm. fuvarral	K 29—
Fagy	" 29—
Gez.	" 31—

Vegyesek.

Marhabús I. osztályu	K 8—8.80
bor literje	" 6.—

Uj bor

Szilvapálinka literje	" 4.—
Szesz literje	" 8.10—
Mész mm. kint	" 10—12—
Szalonna kg. ként	" 40.—
Vereshagyma	" 9.60—
Fokhagyma	" 0.85—
Barnakenyér	" 5—6—
Szalonna, nyers friss	" 0.25—
Köleskása kg. ként	" 9.60—
	" 2.—

Jószágok. — Szarvasmarhaféle:

	Árak K-ban	Forgalom
II. oszt. jármosókor	3000—6000—	110 drb
III.	2000—3000—	320
Vágómarha élősúly kilója	4.00—4.50	350 "
Fejőstehén	800—2600	260 "
Vágótehén kigként	3.50—4—	220 "
1 éves tiszborju	600—800	90 "
" " ökorborju	400—800	140 "
Verecs borju kigként	3.20—3.80	20 "
Birka és kecske	—.—	— "
Bárány párja	200—	— "

Lovak:

1 pár kocsiló	K 3000—6000
1 " igésio I. oszt.	" 2000—4000
1 " " II. "	" 1600—3000
1 " " III. "	" 800—2000
1 drb 1 éves csikó	" 400—800

Forgalom volt 300.

Sertések élősúly kilója:

Malac párja	K 220—640
1 éves sertések párja	" 400—700
2	" 500—800
1 drb hasas koca	" 600—1000

Falkássertések:

Forgalom sertésekből: Süldő	80 drb
Hízott 240—300 kgr.	K 6.80 36 "
Félhízott 100—160	" drb 22 " 6. 40 "
Vegyeskönyű	" 8. 46 "
Malacféla	90 "
1 és 2 évesek	140 "
Tenyésskocák	22 "

90 kilón felüli hízott sertéseknél a vételár páronként 45 kiló élet és 4 százalék levonása mellett fizetendő.

Országos vásár lévén nagyobb felhajtással a szokott hativásároknál az árak magasak voltak élénk forgalommal. A katonaság lovakat jó áron vásárolta. Kereslet leginkább a fejős tehén és vágó marháknál nyilvánult.

Legújabb táviratok.

Károly király az orosz forradalomról.

Bécsből táviratozzák: A N. Fr. Presse vezércikkében azt írja, hogy március 8 án, amikor a király szándéka ellenére, hogy Budapestről Erdélybe utazzék, visszatért Bécsbe, a beavatottaktól lehetett hallani, hogy az uralkodó utiprogramjának hirtelen megváltoztatása külföldről érkező eseményekkel van összefüggésben. Ezek a hírek most nyomtatékosan valószínűk lettek. A király ugyanis az orosz forradalom első híreit már március 8 án megkapta, ami arra bírta, hogy utazását félbeszakítsa azért, hogy mielőbb értesüljön az Oroszországból érkező hírekről.

Egy letartóztatás.

Pótvárról jelentik: Letartóztatták báró Frederiket, a császári háts miniszterét, mert azzal gyanúsítják, hogy német befolyás alatt áll. Műszakjában a főkoronányzót elmozdították.

VIGADÓ mozgószínház

Szombaton
A templomrablók
dráma 3 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 5 órákor, hétköznap 5 órákor kezdődnek.

URANIA mozgószínház

Szombaton
Az áruló sorsa
Dráma 3 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órákor, hétköznap 5 órákor kezdődnek.

APOLLÓ mozgószínház

Szombaton
Az itteni gép
dráma 4 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órákor, hétköznap 5 órákor kezdődnek.

NYILTÉR.

Heti árjegyzék: Olcsó árak.

Vizespohár csiszolt üvegből	—25
Borospohár csiszolt üvegből	—30
Likőrpohár csiszolt üvegből	—30
Befőttes tányér csiszolt üvegből	—40
Teáscsésze fehér finom porcellán	—90
Mocacsésze színes finom porcellán	—80
Majolika gyümölcs tányér színezve	—60
Kávécsepör színes finom porcellán	—60
Gyermeksupor színes finom porcellán	—40
Színes festett vizespohár aranyozással	—80
Gyermek fülespohár csiszolt	—80
Evőkanál jó erő fémből	—60
Vizeskancsó finom csiszolt üvegből	2—
Borosüveg finom csiszolt üvegből	2—
Befőttes állvány finom csiszolt üvegből	2—
Fűszer tartó finom majolika színezve	2—
Virág üvegváza színes díszítéssel	2—
Virág üvegváza színes aranyozással	2—
Virág majolikaváza aranyozással	2—
Virág majolikaváza aranyozással	1—
Virág üvegváza színes üvegből	1—
Virágváza porcellán színes Roccoco	1—
Látképes emlék kávésbögre	1.50
Látképes emlék gyermekbögre	1.60
Szentképes aranyozott kávésbögre	1.50
Szentelt viztartó színes porcellánból	1—
Szentelt viztartó aranyozással	1.50
Szentelt viztartó színes duraranyozással	2—
Szentelt viztartó finom aranyozással	8—
Kávédaráló amerikai patent	7—
Porcellán francia kivitelű nyeles lábos	4—
Porcellán francia kivitelű nyeles lábos	8—
Porcellán francia kivitelű nyeles lábos	2—
Tűzálló barna porcellán tejes lábos	4—
Vizeskészlet színes festett aranyozással	5—
Boroskészlet színes festett aranyozással	5—
Söröskészlet színes festett aranyozással	5—
Likőröskészlet színes festett aranyozással	5—
Teáspohár valódi alpaca foglaltal	2—
China ezüst vajtartó finom kivitelben	5—
China ezüst gyümölcskosár finom kivitel	5—
China ezüst gyümölcs állvány színes	10—
Teáskészlet színes roccoco aranyozással	12—
Kávéskészlet színes roccoco aranyozással	12—
Feketéskészlet színes roccoco aranyozással	12—
Mosdókészlet színes fayence felszerelve	12—
Ebédőkészlet színes roccoco aranyozással	30—

Eladás nagyban és kicsinyben.

Átlak üvegezés! Répkeretezés!

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg nagykereskedés

Zöldfa-u. 13. Telefonszám 372.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR** Feltétel szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Új könyvkötészet.

Van szerencsém a D. 6. közönség becses tudomására hozni, hogy a Rákóczi-ut 20. sz. alatt, a volt Bihar-nyomda r. t. házában egy a mai kornak teljesen megfelelő

könyvkötészetet

rendeztem be, ahol minden e szakmába vágó munkákat jutányos árban készítek

Bátorodom hivatkozni negyed évszázadon keresztül előbb a Lévai cégnél utóbb a Bihar-nyomdánál mint munkavezető eltöltött időmre és kérem azt a sokoldalúlag megnyilatkozott bizalmat továbbra is személyemnek átruházni.

Tisztelettel

Orenics Alajos.

!! Telefonszám 94. !!

Tanuló felvétetik.

IZSÁK LIDIA

elsőrendű főzőszalon

Nagyvárad Park-szálloda
Magy Sándor-u. 1. 1. emeletben.

Fűzőket a legelső éjért szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és haskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végéig vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szívesen színház művésznőinek egyedül szállítójá.

!! Telefon: 11-53. !!

Vágott TŰZIFA

szükségletét a legnagyobb bizalommal csak JENEI M. CÉGNÉL szerezheti be

Nagypiac tér, Kugler és André ny. i. p. i. c. a. Telefon 10-13. szám.

Megrendelések pontosan kimérve, kivonatba bázhoz szállítanak.

Ingtalanok eladása és vétele.

Intézetünkrel ház és egyéb ingatlanok eladása és vétele dolgában több bejelentés történt. Felhívjuk tehát azokat, akik ház vagy más ingatlant

venni vagy eladni

akarnak, hogy ebbeli szándékukat intézetünk-nél haladéktalanul

jelentsék be,

mert kiünő összekötéseinknél fogva ez igényeket a leggyorsabban és legkedvezőbbben ki tudjuk elégíteni.

Az ingatlan átadások lebonyolítása érdekében szükség esetén előnyös kölcsönök-ről is gondoskodunk.

Ujvárosi Takarékpénztár r. t.
Nagyvárad, Szent-László-tér 5.

Vas és rézágak

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: összehajtott ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

Az Erzsébetligeten lévő 4 új földszintes házban egy és két szobás lakások mellékhelyiségekkel május hó 1-re kiadók.

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy Incze irodában Bómer-tér 3.

Nagytelek és Arany János utca sarkán lévő házban az emeleten egy modern négy szobás lakás erkéllyel és mellékkel május hó 1-re kiadó!

Ugyanitt egy üzlethelyiség és egy souterrainban lévő egy szobás lakás aug. 1-re kiadó!

Értekezni lehet a házmesternél, vagy INCZE irodában, Bómer-tér 3-ik szám alatt.

MEGHIVÓ.

A nagyváradai „Szőlőtermelők Borértékesítő Szövetkezete felszámolás alatt“ 1917. évi március hó 25-én délelőtt 11 órakor a városkőza tanácstermében tartandó

„felszámoló közgyűlésére“

a szövetkezet tagjai meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. A felszámolóbizottság és felügyelő bizottság jelentése.
  2. A mérleg átvizsgálása, a felosztandó vagyon megállapítása és felosztási költségek megállapítása.
  3. A felszámoló és felügyelőbizottságnak a felmentvény megadása.
- Nagyvárad, 1917 március hó 16-án.

A felszámoló bizottság.

Megjegyzés: Azon esetben ha fentebb tárgyú gyűlésre a tagok határozatképes számban nem jelenének meg, az újabb közgyűlés f. é. április hó 9-én délelőtt 11 órakor fog megtartatni, mely alkalommal a közgyűlés tekintet nélkül a megjelölt tagok számára, határozatképes leendő.

A mérleg főbb adatai:

Vagyon:

Pénztári készlet	4100 K 18 f.
Külvívő követelés	5 „ 22 „
Összesen	4105 K 38 f.

Teher: 385 K 28 f. tartozás, maradott 3720 K 10 fillér felosztandó vagyon, a részjegyek száma 117 darab. A veszteség-számlán lezárt 5740 K 54 f. Üzleti kiadás volt 3400 K 53 fill. Összesen 9141 K 07 f.

Kávéház vétel!

Alulírott, mint a Püspök-fürdő éveken át volt bérlője, a nagyközönség szives tudomására hozom, hogy a Körös-u. 1 sz. a. lévő

Korzó-kávéházat

megvettem és azt teljesen átépíttem és ujennan felszerelve fogom megnyitni. Átlandóan a legkiválóbb kávéházi italok és hideg ételek lesznek olcsó

árakon kiszolgálva

figyelmes és előzékeny kiszolgálás!

A nagyközönség szives támogatását kéri
Özv. Dancs Istvánné
kávés.

Mezőgazdáknak saját gazdasági szükségletükre szolgáló köles hántolását a Hadi Termény-Részvénytársaság feltételei szerint elvállaljuk.

Moskovits Adolf és Fiai
„Adria“ R. T. Nagyváradoz.